

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/267/2015
Identifikačné číslo spisu:	1510201744
Dátum vydania rozhodnutia:	23.08.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Rudolf Čirč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1510201744.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobcu R. KT., bývajúceho v B., H., proti žalovanej R. N., bývajúcej v Z., O., zastúpenej JUDr. Ladislavom Sirankom, advokátom so sídlom v Bratislave, Vajnorská 89, o zrušenie spoločného nájmu družstevného bytu, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 40C/33/2010, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 6. júna 2013 sp. zn. 9Co 596/2012 v spojení s opravným uznesením z 22. júla 2013 sp. zn. 9Co 596/2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 6. júna 2013 sp. zn. 9Co 596/2012 v spojení s opravným uznesením z 22. júla 2013 sp. zn. 9Co 596/2012 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 11. októbra 2012 č. k. 40C 33/10-448 zrušil právo spoločného nájmu strán k družstevnému bytu č. 32 (správne 82) nachádzajúcemu sa na VIII. poschodí bytového domu na Vígľašskej ul. č. 8 v Bratislave a pozostávajúcemu zo štyroch izieb a príslušenstva (ďalej len „družstevný byt“ alebo „predmetný byt“ alebo „sporný byt“ alebo „byt“) a určil, že ďalším nájomcom bytu bude žalovaná. Žalobcovi uložil povinnosť byt vypratať do pätnástich dní po zabezpečení náhradného bytu a rozhodol aj o trovách konania.

2. Z vykonaného dokazovania predovšetkým vyvodil, že stranám počas manželstva vzniklo právo spoločného užívania družstevného bytu, ktoré sa následne transformovalo na právo spoločného nájmu družstevného bytu, že ich manželstvo bolo právoplatne rozvedené a po rozvoze sa nedohodli o ďalšom nájme bytu, preto boli splnené predpoklady pre zrušenie tohto práva v zmysle § 705 ods. 2 veta druhá zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Obč. zák.“).

3. Pri rozhodovaní o tom, kto z doterajších nájomcov bude výlučným nájomcom bytu ako člen družstva, vychádzal zo skutkových zistení, že v manželstve strán sa narodili dve deti, a to W., nar. X. X. XXXX a W., nar. XX. X. XXXX, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava V zo 7. 2. 2005 č. k.

25C 113/99-469 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo 14. 9. 2006 sp. zn. 3Co 202/05 bolo ich manželstvo rozvedené a v tom čase maloletý W. bol zverený do osobnej starostlivosti otca, že maloletý W. z predmetného bytu odišiel k otcovi v útlom veku už v roku 2002 a k tomuto bytu a jeho okoliu nemá vytvorené žiadne väzby a že býva v byte, ktorý žalobca previedol na svoju súčasnú manželku až dodatočne, že plnoletá dcéra strán má bývanie zabezpečené vo vlastnom byte, a že prenajímateľ k otázke určenia výlučného nájomcu bytu jednoznačné stanovisko nezaujal.

4. Ďalej vychádzal zo zistenia, že príčina rozvratu manželstva nefavorizovala ani jednu zo strán, keďže bola ustálená ako povahové a názorové nezhody strán na manželské spolužitie, že o nadobudnutie bytu sa zaslúžila žalovaná, keďže byt jej bol pridelený ako stabilizačný v súvislosti s jej zamestnaním, že následne sa výlučne pričínila o udržanie bytu, keď pri nezájme žalobcu, ktorý žalobca prezentoval aj v súdnom konaní, uhradila prenajímateľovi všetky dlhy spojené s jeho užívaním a odvrátila tak hrozbu ďalšej výpovede z nájmu (prvá výpoveď z nájmu bola neplatná len pre jej riadne nedoručenie žalovanej, pričom žalobca v súdnom konaní vyslovil súhlas s touto výpoveďou), že žalobca od opustenia bytu v roku 1998 až do podania žaloby nejavil oň záujem, že žalobca má vhodne a uspokojujúco vyriešenú bytovú otázku, že všetky poplatky za byt platila žalovaná a okrem istého časového úseku, ktorý strávila v zahraničí, uspokojuje svoju bytovú potrebu takmer kontinuálne predmetným bytom a že vzhľadom na svoju odkázanosť na zdravotnú starostlivosť nemôže svoju bytovú otázku riešiť vo svojej nehnuteľnosti v Starej Huti, ktorá nie je využiteľná na celoročné uspokojivé bývanie. Na základe týchto zistení dospel k záveru, že žalovaná je z viacerých hľadísk viazaná na sporný byt, preto považoval za spravodlivé určiť ju za výlučného nájomcu bytu, a to napriek žalobcom tvrdenému jej správaniu v rozpore s dobrými mravmi. V súvislosti s tým uviedol, že žalovaná si neplnila vyživovaciu povinnosť v rozsahu určenom súdnym rozhodnutím až do zníženia jej vyživovacej povinnosti voči dcére, no na druhej strane jej zo strany žalobcu nebol umožnený akýkoľvek styk s maloletým synom a v čase trvania manželstva jej žalobca napriek vykonateľnému predbežnému opatreniu neprispieval na výživu.

5. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie oboch strán v záhlaví označeným rozsudkom v spojení s opravným uznesením rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že zrušil právo spoločného nájmu strán k družstevnému bytu a určil, že výlučným nájomcom bytu bude ako člen družstva žalobca. Žalovanej uložil povinnosť byt vypratať do pätnástich dní po zabezpečení náhradného bytu a rozhodol aj o trovách prvoinštančného a odvolacieho konania. Na rozdiel od prvoinštančného súdu bol toho názoru, že pri rozhodovaní o tom, ktorý z manželov bude ako člen družstva ďalším nájomcom bytu, treba rešpektovať záujem spoločného maloletého dieťaťa - šestnásťročného W., zvereného do výchovy žalobcovi. Uviedol, že hoci niet pochyb, že súčasné bývanie maloletého v inom prostredí (v domácnosti žalobcu) je pre neho stabilné a prospešné a maloletý má v ňom vytvorené funkčné rodinné a širšie sociálne zázemie (priatelia, škola a pod.), nebráni táto skutočnosť určeniu žalobcu za ďalšieho nájomcu sporného bytu. Prípadná zmena bydliska by nemala byť pre maloletého väčším stresom a väčší byt by mu priniesol vyšší komfort bývania. Vyslovil obavu, či žalobkyňa vzhľadom na svoju zložitú finančnú situáciu, bude schopná plniť si svoje povinnosti nájomcu. Preto vyhodnotil žalobcu ako toho, kto bude lepšie spĺňať predpoklady pre pokojné a usporiadané užívanie bytu.

6. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu a nesprávnym právnym posúdením veci. Z hľadiska právneho posúdenia veci predovšetkým namietala, že odvolací súd odignoroval skutočnosť, že žalobca trvale byt opustil v roku 1998, že svoju bytovú situáciu má vyriešenú, že sa nepodieľal na úhradách za užívanie bytu, že maloletý W. má záujmy a aktivity viazané na pobyt v inom prostredí, a že o nadobudnutie a udržanie bytu sa pričínila ona, a že dlhodobo uhrádza nájomné za byt, s ktorým je prepojená nielen ekonomicky, ale aj sociálne a zdravotne (je invalidná v dôsledku závažného zdravotného postihnutia).

7. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol tento mimoriadny opravný prostriedok ako neopodstatnený odmietnuť, resp. zamietnuť.

8. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z., ďalej len „C. s. p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti a dôvodnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“). Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C. s. p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a 2 C. s. p.), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

9. Najvyšší súd ako súd, ktorého funkčná príslušnosť na prejednanie dovolania a rozhodnutie o ňom ostala zachovaná i po nadobudnutí účinnosti nových kódexov civilného procesného práva (v tejto súv. por. tiež § 10a ods. 1 O. s. p., § 35 C. s. p. i nedostatok osobitnej úpravy v Civilnom mimosporovom poriadku, teda v zákone č. 161/2015 Z. z.), po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O. s. p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je prípustné (§ 238 ods. 1 O. s. p.), preskúmal tento rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je dôvodné.

10. Dovolací súd predovšetkým z úradnej povinnosti skúmal existenciu väd konania taxatívne vymedzených v ustanovení § 237 O. s. p. a iných väd, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zistil, že z obsahu spisu žiadne takéto vady nevyplývajú. Za nedôvodnú považoval námietku žalovanej, že odvolací súd sa odmietol zaoberať ňou vznesenou námietkou zaujatosti. Z obsahu spisu je zrejmé, že predseda dovolacieho senátu listom zo 14. 1. 2013 oznámil žalovanej, že jej námietka sa týka postupu súdu v prejednávanej veci, preto v zmysle § 15a ods. 5 O. s. p. sa na ňu nebude prihliadať a vec nebude predkladať nadriadenému súdu na rozhodnutie. Neopodstatnenou bola aj dovolacia námietka o nesprávnom postupe pri doručovaní, resp. pri vykonávaní dôkazov. Zo zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom vyplýva, že odvolací súd zopakoval dokazovanie zákonom predpísaným spôsobom - čítaním listinných dôkazov, a že žalovaná i jej zástupca boli na tomto pojednávaní prítomní a voči postupu odvolacieho súdu nevzniesli námietky.

11. Následne sa preto dovolací súd zaoberal správnosťou napadnutého rozsudku z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, a to správneho právneho posúdenia veci. Nesprávnym právnym posúdením veci treba rozumieť nesprávnu aplikáciu hmotného práva na zistený skutkový stav alebo jeho nesprávny výklad, ktorý má za následok nesprávne rozhodnutie. V rámci dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, dovolací súd skúma, či zistený skutkový stav umožňoval, resp. neumožňoval právny záver, ku ktorému dospel odvolací súd.

12. Rozhodujúcou otázkou z hľadiska správneho právneho posúdenia veci bola otázka, u ktorej zo strán sú dané okolnosti odôvodňujúce určiť ju za výlučného nájomcu bytu a zároveň za ďalšieho člena družstva. Pre jej riešenie je určujúci výklad ustanovenia § 705 ods. 3 Obč. zák. Toto ustanovenie patrí k právnym normám s relatívne neurčitou hypotézou, t. j. k právnym normám, ktorých hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom, a ktoré tak prenechávajú súdu, aby podľa svojej úvahy v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. Pri rozhodovaní o ďalšom nájme bytu je súd povinný z tohto neobmedzeného okruhu okolností vymedziť v konkrétnej veci tie hľadiská, ktoré považuje za podstatné, a vyložiť, ktorým hľadiskám dal prednosť a prečo. Okrem hľadísk výslovne uvedených v § 705 ods. 3 Obč. zák. (záujem maloletých detí, stanovisko prenajímateľa), ku ktorým je súd povinný prihliadnuť a vysporiadať sa s nimi vždy, tak v zhode s ustáleným výkladom podávaným súdnou praxou, súd podľa okolností konkrétneho prípadu prihliadne ako k ďalším hľadiskám najmä k príčinám rozvratu manželstva strán, k možnosti

usporiadania ich bytových pomerov, k zdravotnému stavu rozvedených manželov, k tomu, ako sa ktorý z nich zaslúžil o získanie bytu, k účelnému využitiu bytu a pod. Nie je vylúčené, aby tieto ďalšie hľadiská prevážili nad hľadiskami výslovne uvádzanými v zákone.

13. Podľa názoru dovolacieho súdu v preskúmvanej veci, právny záver odvolacieho súdu o existencii takých okolností na strane žalobcu, ktoré odôvodňovali jeho určenie za ďalšieho nájomcu bytu ako člena družstva, nebol správny, pretože nezodpovedal zistenému skutkovému stavu, resp. zistený skutkový stav takýto záver neumožňoval. Odvolací súd odôvodnil svoj vyššie uvedený právny záver v podstate dvomi okolnosťami, a to záujmom maloletého dieťaťa zvereného do výchovy žalobcu a obavou, či žalovaná, vzhľadom na svoju finančnú situáciu a zdravotný stav, bude schopná plniť svoje povinnosti nájomcu. V súvislosti so záujmom maloletého dieťaťa (šestnásťročného W.) však uviedol, že súčasné bývanie maloletého v inom prostredí (v domácnosti žalobcu) je pre neho stabilné a prospešné a maloletý má v ňom vytvorené funkčné rodinné a širšie sociálne zázemie (priatelia, škola a pod.). Týmto odôvodnením, podľa ktorého je v záujme maloletého zachovanie jeho doterajšieho bývania, odvolací súd v podstate negoval svoj predchádzajúci záver, že určenie žalobcu za ďalšieho nájomcu bytu je v záujme maloletého. Následný argument odvolacieho súdu, že stabilné a prospešné bývanie maloletého v inom prostredí nebráni určeniu žalobcu za ďalšieho nájomcu sporného bytu, je za tejto situácie bez ďalšieho zjavne bez výpovednej hodnoty (prázdny, nič nehovoriaci), teda bez právneho významu vo vzťahu k otázke určenia ďalšieho nájomcu bytu. Neobstojí ani argument spočívajúci v obave, či žalovaná bude schopná plniť svoje povinnosti nájomcu, pretože je výsledkom len hypotetickej úvahy odvolacieho súdu a navyše odporuje zistenému skutkovému stavu, ktorého súčasťou je aj zistenie, že žalovaná dlhodobo riadne uhrádza všetky poplatky za sporný byt.

14. Naopak, zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, od ktorého sa odvolací súd napriek zopakovaniu dokazovania neodklonil, vyplynuli skutkové zistenia preukazujúce existenciu celého radu právne významných skutočností, odôvodňujúcich určenie žalovanej za výlučného nájomcu bytu. Tieto skutočnosti (uvedené v bode 3. a 4.) súd prvej inštancie správne považoval za rozhodujúce pre určenie, že výlučným nájomcom bytu bude žalovaná. Svoje úvahy podrobne a presvedčivo odôvodnil na strane 15 a 16 prvoinštančného rozsudku. Dovolací súd sa s týmto odôvodnením prvoinštančného súdu stotožňuje a v podrobnostiach naň poukazuje.

15. So zreteľom na uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu pre nesprávne právne posúdenie veci podľa § 449 ods. 1 C. s. p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní je právny názor dovolacieho súdu záväzný (§ 455 C. s. p.). V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a aj dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.